

1 Strategie

Provocări principale în materie de dezvoltare și măsuri de politică adoptate

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (a) punctele (i)-(viii) și (x) și articolul 22 alineatul (3) litera (b) din RDC

Descriere a strategiei

Prioritățile de Tranziția Justă (PTJ) răspund nevoilor de investiții definite la nivelul planurilor teritoriale pentru o tranziție justă (PTTJ), elaborate pentru județele Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Prahova și Mureș, teritorii indentificate în anexa D a Raportului de țară aferent anului 2020 pentru a fi sprijinite din Fondul pentru o Tranziție Justă în perioada 2021 - 2027.

Planurile teritoriale, anexate prezentului program, descriu impactul tranziției la neutralitatea climatică a teritoriilor vizate în contextul obiectivelor, politicilor și măsurilor prevăzute în *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021 – 2030*, prin care se asigură contribuția națională la atingerea țintelor Uniunii Europene (UE) privind energia și clima pentru 2030 și pentru neutralitatea climatică a economiei până în 2050.

PNIESC, notificat în formă finală Comisiei Europene (CE) în 2021, definește calea de realizare a contribuției la țintele UE și stabilește următoarele ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

1. reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de anul 2005;
2. creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
3. reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)*, aprobat în 2021, a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

1. eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
2. dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
3. reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic pe bază de cărbune

Tranziția sustenabilă și compatibilă cu obiectivele de securitate energetică națională către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse de carbon, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de huiă și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început deja prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 de MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara, două companii publice cu operațiuni în județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii capacităților celor două companii este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele grupuri energetice constituie rezervă tehnică între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură și stabilă a Sistemului Electroenergetic Național (SEN). De asemenea, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Concomitent, exploatările miniere din jud. Gorj și Hunedoara, care alimentează aceste blocuri energetice, parcurg un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, ultimul an de funcționare a grupurilor energetice, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 milioane tone) să fie cu 75% mai redusă față de nivelul anului 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatărilor miniere aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare PTJ. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Noi investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

Corelat cu eliminarea cărbunelui din mixul energetic, PNRR prevede noi capacități de producție de electricitate din RES cu scopul de a conecta la rețea în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW.

De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca principal mecanism de sprijin al producției de RES. Adicional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de către Comitetul de investiții al Fondului de Modernizare care vizează capacități fotovoltaice de 750 MW, precum și de capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la nivelul CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 2012, contribuie la securitatea energetică (poate acoperi aprox. 10% din consum) deoarece nu depinde de vreme și poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate în perioada 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aproximativ 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate importantă (800 de MW) a fost centrala termoelectrică de la Iernut - Mureș, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în curs de execuție o centrală electrică nouă la Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația pentru proiect a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat politicii PNIESC (pag. 109) potrivit căreia gazul natural este un combustibil de tranziție cu rol esențial în echilibrarea SEN.

Reducerea semnificativă a emisiilor de CO₂ în sectoare strategice

Tranziția la neutralitatea climatică necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. politicilor și măsurilor de reducere substanțială a intensității emisiilor aprobate prin PNIESC. Emisiile industriale sunt concentrate în jud. Galați, Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste județe.

Calea identificată pentru accelerarea tranziției oțelului este singura suficient de matură tehnologic cf. analizei din Comunicarea CE *Towards Competitive and Clean European Steel*: tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat, ulterior, în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Această transformare va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO₂ / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO₂ / tona oțel lichid. Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO₂ / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO₂ pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulativ, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO₂ între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO₂ / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PTJ, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare (A se vedea PTTJ Mureș, secțiunea 2.1).

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazi Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazi, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazi, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazi, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor și politicilor prin care va fi realizată tranziția la neutralitatea climatică este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice a economiei. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa cadrul legal pentru crearea unui sistem de monitorizare pentru punerea în aplicare a recomandărilor formulate de auditurile energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică pentru a asigura conformitatea produselor cu standardele de etichetare ecologică, precum și îmbunătățirea gradului de conștientizare a IMM-urilor cu privire la eficiența energetică (măsurile, programe și beneficii), precum și pentru introducerea de noi standarde pentru instrumentele financiare ecologice. În acest mod, România a creat cadrul favorizant pentru transformarea graduală în vederea integrării într-o economie cu emisii reduse a unor activități mari consumatoare de energie precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea hârtiei sau industria alimentară.

Având în vedere acțiunile de mai sus, principala problemă cu care se vor confrunta teritoriile vizate este pierderea de locuri de muncă în urma închiderii sau transformării unor activități economice dominante în economia locală și care asigură în prezent pentru lucrători un nivel al veniturilor peste media județului. Impactul economico-social până în 2030 al tranziției acestor teritorii a fost analizat în cadrul unui studiu realizat de către Frankfurt School of Finance and Management finanțat prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale al UE. Studiul a utilizat modelul macroeconomic E3ME pentru analiza efectelor tranziției la nivelul teritoriului, dar modelarea a fost realizată înainte de a fi cunoscute calendarul exact și amploarea măsurilor din PNRR prin care acțiunile climatice ale României au fost accelerate semnificativ. Chiar și în aceste condiții, modelarea arată că, la nivelul fiecărui teritoriu, se pierde un număr semnificativ de locuri de muncă pe care economia nu îl poate compensa fără o politică de sprijin adecvată. Astfel, la nivelul județelor Gorj, Galați și Hunedoara, pierderea estimată este de aprox. 5500 de locuri de muncă / județ, în vreme ce în Prahova și Mureș, balanța negativă este mai redusă, cu pierderea a 3300 și respectiv 2250 de locuri de muncă. O manifestare extremă a fenomenului de creștere fără locuri de muncă se observă în județul Dolj pentru care este modelată o pierdere de peste 10000 de locuri de muncă, fără a lua în calcul pierderile din agricultură.

Cei mai mulți salariați afectați de măsurile de restructurare a forței de muncă în contextul tranziției se află concentrați în intervalele de vârstă 41-60 ani, persoane care se află la vârsta maturității, cei mai mulți fiind susținători de familie și care se pot adapta mai greu la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie prin scăderea semnificativă a nivelului de trai și creșterea responsabilităților financiare ale femeilor, copiii sau tinerii aflați în întreținere fiind de asemenea afectați, existând posibilitatea de creștere a riscului

abandonului școlar și de intrare accelerată în câmpul muncii. Din punct de vedere al distribuției pe sexe, majoritatea locurilor de muncă afectate sunt ocupate de bărbați. Prin închiderea industriilor, va crește concurența în relația cu femeile pentru locurile de muncă disponibile, ceea ce va face ca piața muncii să devină mai greu accesibilă pentru femei. În acest fel, consecințele pierderii locurilor de muncă de către bărbați sunt transmise, în parte, de la bărbați la femei, riscând să crească inegalitățile de gen pe piața muncii. În ceea ce privește grupurile vulnerabile, chiar dacă locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenariat și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat în toate județele (de ex. 4280 lei în termocentrale și 4044 lei în exploatarea miniere), fiind cu aprox. 30% peste salariul mediu net al județelor și cu 25% peste salariul mediu net la nivel național (3217 lei), datele fiind aferente anului 2020. Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior unor locuri de muncă similare ca nivel de pregătire în sectorul IMM al județelor.

Pentru a răspunde acestei provocări, PTJ din cadrul PDDTJ au ca obiectiv, în corelare cu strategiile de dezvoltare ale teritoriilor pentru perioada 2021 - 2027, sprijinirea unei diversificări economice durabile din punct de vedere al mediului, în special a sectorului antreprenorial productiv mic și mijlociu, inclusiv a antreprenariat-ului feminin, în vederea creșterii competitivității și capacității economiilor locale afectate de a genera locuri de muncă durabile, sigure și cu un nivel de salarizare atractiv.

În ceea ce privește factorii ce pot afecta performanța IMM-urilor, au fost analizate influența birocrăției, insuficiența predictibilitate a cadrului legal, lipsa forței de muncă și nivelul scăzut de competitivitate, intensitate tehnologică și inovare. Din aceste considerente, termenul prevăzut de art. 65 (1) din Regulamentul comun pentru durabilitatea operațiunilor se va reduce la 3 ani în cazurile privind menținerea investițiilor sau a locurilor de muncă create de IMM-uri.

Efectele adverse ale tranziției afectează în mai mare măsură categoriile vulnerabile, accentuând inegalitățile sociale și sărăcia extremă. O provocare aparte vizează județul Hunedoara și microregiunea Valea Jiului, definită geografic prin teritoriile a 6 UAT-uri: Orașul Uricani, Municipiul Lupeni, Municipiul Vulcan, Orașul Aninoasa, Municipiul Petroșani, Orașul Petrila. Valea Jiului se distinge drept una dintre cele mai suferinde regiuni din România prin prisma acutelor probleme izvorâte din impactul negativ al disponibilizărilor în urma închiderii minelor începând din anul 1995, care au generat șomaj ridicat, dislocarea tinerilor și adulților, sărăcie și excluziune. Populația zonei este

puternic afectată de declinul industriei miniere și expusă riscurilor severe pe dimensiunea socială din cauza unei scăzute dezvoltări economice ce nu permite atragerea de investitori și determină lipsa unei evoluții pozitive pe toate palierele importante care contribuie la calitatea vieții, în special educație, servicii medicale și asistență socială. Aducerea în stare de șomaj a unor lucrători încă tineri și apti de muncă s-a răsfrânt negativ asupra situației multor familii din Valea Jiului: rămași fără un loc de muncă și nereușind să beneficieze de oportunități la nivel local, părinții și-au lăsat copiii în grija comunității sau a altor familii, alegând calea migrației în afara Văii Jiului sau chiar a țării. Pentru perioada 2021-2030, strategia de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului a fost realizată cu finanțare din partea Uniunii Europene prin

Programul de Sprijinire a Reformelor Structurale și în cooperare cu Direcția Generală pentru Sprijinirea Reformelor Structurale a Comisiei Europene, în cadrul Inițiativei Valea Jiului. Strategia vizează optimizarea standardelor de viață și asigurarea în mod responsabil a tranziției Văii Jiului spre economia verde, crearea unui mediu economic diversificat, neutru din punct de vedere al emisiilor de carbon, axat pe consolidarea creșterii și competitivității IMM, susținute de inițiative în favoarea inovației și a antreprenoriatului local.

PTJ răspund acestor provocări prin prioritizarea zonelor defavorizate de la nivelul județelor, identificate la nivel de UAT, inițial în conformitate cu OUG 24/1998 și, ulterior, conform OUG 75/2000. De asemenea, prioritățile vor contribui la realizarea de investiții teritoriale integrate, conform RDC, art. 28 (a). Instrumentul se va aplica în cazul celor 6 orașe și municipii din VJ - Aninoasa, Lupeni, Petrila, Petroșani, Uricani și Vulcan, și va fi sprijinit prin Prioritatea 2. Strategia ITI VJ este elaborată în conformitate cu art. 29 a regulamentului menționat și implementată sub responsabilitatea municipiilor/orașelor, cu implicarea partenerilor relevanți de la nivel local. Strategia menționată este deja aprobată prin HG 901/2022.

Ocuparea locurilor de muncă în economiile afectate de tranziție depinde însă și de accesul la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare de calitate în special pentru forța de muncă angajată în prezent în sectoarele în declin sau în transformare, cu perspective de a putea fi integrată în alte activități economice, cu condiția să fie implementate programe de recalificare. Aceste măsuri trebuie să fie dublate de servicii de asistență și măsuri de incluziune activă pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, prioritar fiind nevoile celor cu pregătire medie sau de bază pentru care ocuparea locurilor de muncă va fi mai dificilă.

Planurile teritoriale estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei. În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi

o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, pentru centrele de formare profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați. În ceea ce privește centrele de formare profesională, se impune dezvoltarea acestora pentru a include spații de joacă și de supraveghere a copiilor pentru a facilita accesul femeilor la formarea profesională și reintegrarea în muncă. O atenție deosebită ar trebui, astfel, acordată pregătirii timpurii a serviciilor publice de ocupare pentru a face față unui număr mare de persoane greu angajabile într-un moment avansat al carierei și având competențe netransferabile sau dificil de transferat într-o economie cu emisii reduse.

Tranziția la neutralitatea climatică este favorizată în egală măsură și de investiții care îmbunătățesc calitatea vieții și combat sărăcia energetică prin contribuția la atragerea și păstrarea unei forțe de muncă tinere. În ceea ce privește sărăcia energetică, aceasta este o problemă în toate județele, dar este deosebit de acută în Hunedoara (70% din populație pe timpul iernii), Dolj (57%), Gorj și Galați (55%), în timp ce în Mureș și Prahova populația afectată pe timpul iernii este de sub 40%.

Pentru a răspunde acestei deficiențe, PTJ vor sprijini instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie, ca etapă în vederea creării comunităților de energie, cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*. De asemenea, extinderea transportului verde local este esențială pentru a scoate din izolare și stagnare economică zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile. Investițiile vor fi propuse în teritoriile metropolitane ale municipiilor în baza planurilor de mobilitate urbană durabilă revizuite.

Astfel, contribuția priorităților la Pilonul European al Drepturilor Sociale vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Prioritățile promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). De asemenea, programul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională), fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate, și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

PTJ contribuie de asemenea substanțial la Pactul ecologic european, în principal prin investițiile în producția de RES, locuri de muncă verzi, mobilitate ecologică și în servicii publice durabile și

accesibile. În același timp, pentru creșterea sustenabilității proceselor de producție și eficientizarea reciclării și reutilizării se va avea în vedere integrarea aplicațiilor spațiilor de date de producție dezvoltate prin Programul pentru o Europă Digitală.

Intensitatea activităților industriale care au definit istoria economică a acestor județe se reflectă și la nivelul stării de sănătate din prezent a populației. Astfel, conform unei analize realizate în 2020 de către Institutul Național de Sănătate Publică (INSP), mineritul, metalurgia și construcțiile de mașini sunt activitățile cu cele mai multe cazuri de îmbolnăviri profesionale, 70% din toate cazurile raportate în 2020 provenind din șase județe printre care se numără și Hunedoara și Mureș. În plus, analiza INSP a expunerii lucrătorilor din România la agenți cancerigeni include județele Gorj, Dolj și Mureș printre județele cele mai afectate. Nevoia de creștere a accesului populației la facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici este adresată prin componenta Sănătate din PNRR în cadrul căreia sunt prioritizate zonele rurale și urbanul mic, inclusiv zonele marginalizate / defavorizate.

În același timp, sănătatea și calitatea vieții în aceste județe sunt afectate de prezența a numeroase situri contaminate. De exemplu, aproape 20% din siturile contaminate înregistrate la nivel național sunt situate în jud. Hunedoara, dar problema există în toate jud. și este dublată de persistente dificultăți în respectarea principiului *poluatorul plătește*, care face ca în acest moment PTJ să nu poată propune un portofoliu matur de proiecte. Cu toate acestea, PTJ prevad o alocare pentru acest tip de intervenții având în vedere investiția prevăzută în Prioritățile de Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027 de investigare detaliată a siturilor contaminate.

Strategia de finanțare a PTJ și raporturile cu finanțările din alte programe și PNRR

Programele 2021-2027 (Programele regionale, PO Sănătate, PO Educație și Ocupare și PO Incluziune și Demnitate Socială) și PNRR prevad alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație din România, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități (nu în mod egal pentru întreg teritoriul național). Investițiile POR, POIDS, POEO, POS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județele PTJ ar putea accesa cel puțin 1,8 mld. euro (UE+BS), raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județelor în perioada 2014 – 2020, în ipoteza improbabilă în care nu ar exista nicio creștere a capacității de atragere de fonduri prin raportare la perioada de programare anterioară. Prin urmare, sunt prevăzute resurse substanțiale pentru aceste tipuri de intervenții (în medie 300 de mil. euro / județ). În aceste condiții, este justificată concentrarea

alocării PTJ în acțiuni de dezvoltare economică sustenabilă, modernizare economică și generare de locuri de muncă, după cum urmează: sprijinirea dezvoltării IMM-urilor și întreprinderilor mari pentru crearea de locuri de muncă durabile (peste 58% din alocarea fiecărui teritoriu), creșterea rezilienței energetice a serviciilor publice esențiale (peste 21%), tranziția forței de muncă (11%) și decontaminarea și reconversia siturilor contaminate (4%).

Coordonarea procesului de evitare a dublei finanțări cu programele regionale relevante, PDD, Programul Educație și Ocupare (POEO), Programul Incluziune și Demnitate Socială (POIDS) și Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF), precum și cel de respectare a cumulului ajutoarelor de stat aplicabile și / sau de analiză a întreprinderilor legate / partenere, se va realiza la nivel de linie de finanțare, prin criterii de diferențiere a investițiilor stabilite la nivelul ghidurilor specifice și respectiv prin criterii procedurale de verificare.

În ceea ce privește diferențierea intervențiilor PTJ de intervențiile programelor regionale relevante, măsurile promovate de PTJ sunt, în principal, integrate, valorificând dimensiunea economico productivă a IMM-urilor pentru maximizarea potențialului de creare de locuri de muncă durabile, într-un context teritorial mai restrâns, puternic afectat de procesul de tranziție la neutralitatea climatică.

În ceea ce privește măsurile POEO, acestea sunt convergente cu operațiunile PTTJ, luându-se în considerare investițiile privind modernizarea instituțiilor pieței muncii, pentru îmbunătățirea instrumentelor și mecanismelor de monitorizare a pieței muncii și pentru integrarea activă a categoriile dezavantajate.

În același timp, PTTJ se diferențiază de POCIDIF prin dimensiunea socială și teritorializată a operațiunilor sprijinite și prin tipul de finanțare acordată: grant. Investițiile PTJ vor fi suplimentare față de investițiile POIDS de sprijinire a comunităților rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale, de ocupare și de sănătate, combaterea abandonului școlar, incluziune socială, pregătirea / dezvoltarea competențelor în domeniile de specializare inteligentă, antreprenariat, tranziție industrială etc, a resursei umane din cadrul întreprinderilor.

Sub raportul coerenței cu PNRR, pentru sectorul IMM, planul va acorda împrumuturi garantate pentru dezvoltarea productivă, comercială, digitalizarea și internaționalizarea IMM-urilor și a întreprinderilor mari din întreaga țară, în vreme ce investițiile PTJ vizează crearea / extinderea / diversificarea / reconversia unităților de producție de bunuri și / sau servicii din județ, care să conducă la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului.

Cu privire la reziliența energetică a serviciilor publice, PNRR sprijină reabilitarea termică a clădirilor destinate serviciilor publice, dar alocarea indicativă aferentă județelor este limitată, în timp ce PTJ

investeșc în capacități de mici dimensiuni de producție și stocare de energie regenerabilă, inclusiv rețelele de transport aferente, pentru alimentarea cu energie regenerabilă necesară serviciilor publice esențiale derulate în cadrul școlilor, spitalelor, căminelor de bătrâni, creșelor, centrelor sociale, centrelor de formare profesională, etc. Similar, prin PNRR sunt finanțate măsurile de eficiență energetică pentru clădirile multifamiliale, în timp ce PTTJ vizează crearea de prosumatori prin instalarea de panouri fotovoltaice / foto-termice la nivel de gospodărie.

De asemenea, dezvoltarea prin PNRR a rețelei de servicii de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice, precum și investițiile în infrastructura medicală (reabilitarea, modernizarea și dotarea cabinete de asistență medicală primară cu facilități de screening, caravanele medicale care vor putea derula activități de screening mamar și cervical, crearea și modernizarea centrelor comunitare integrate) vor sprijini dimensiunea socială a operațiunilor PTTJ. Astfel, pentru aceste investiții sunt incluse în cadrul PNRR criterii de priorizare a mediul rural și din urbanul mic (inclusiv zone marginalizate / defavorizate și inclusiv pentru zonele defavorizate cu populație majoritar romă sau comunități rome, după caz).

Pe baza lecțiilor învățate din perioadele precedente de programare, în implementarea PTJ, se va ține cont de necesitatea continuării măsurilor de simplificare și debirocratizare, precum și de nevoia sprijinirii solicitanților de finanțare și beneficiarilor în soluționarea timpurie a aspectelor legate de ajutorul de stat, regimul proprietății și protecția mediului, inclusiv DNSH.

Toate investițiile PTJ vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea țintelor de mediu aferente. Respectarea cerințelor de neprejudiciere semnificativă a mediului (DNSH) în înțelesul Regulamentului (UE) 852/2020 se constituie în criteriu de selecție a proiectelor. Programul nu finanțează producția de energie regenerabilă din biomasă.

Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

PTJ vor promova utilizarea strategică a achizițiilor publice și se vor sprijini inclusiv eforturile de profesionalizare pentru a aborda deficiențele de capacitate a beneficiarilor. Aceștia vor fi încurajați să utilizeze mai multe criterii legate de calitate și costuri pe ciclul de viață. Atunci când este fezabil, în procedurile de achiziții publice ar trebui să se includă considerentele de mediu (de exemplu, criteriile de achiziții publice ecologice) și sociale, precum și stimulentele pentru inovare.

Implementarea va necesita și continuarea măsurilor de simplificare și debirocratizare, prin proporționalitatea cerințelor raportat la nivelul grantului, inclusiv ca o consecință a digitalizării serviciilor publice și interconectării bazelor de date, și prin reducerea duratei evaluării, evitarea

suprapunerilor între diferitele controale. De asemenea, se are în vedere uniformizarea structurii ghidurilor solicitantului, a terminologiei utilizate, aplicarea unitară a regulilor de eligibilitate, predictibilitatea și stabilitatea cadrului de reglementare.

Includerea în program a unei întreprinderi mari sau a unei investiții într-o întreprindere ETS nu reprezintă un angajament al Autorității de Management de a finanța proiectul. Decizia de finanțare necesită îndeplinirea tuturor criteriilor de eligibilitate, inclusiv privind ajutorul de stat și principiul neafectării semnificative a mediului.

Investiții STEP (tehnologii strategice UE)

Prin intermediul acestor investiții vor fi sprijinite dezvoltarea și producția de tehnologii critice în trei sectoare relevante: tehnologii digitale, tehnologii curate și biotehnologii.

Investiții în locuințe la prețuri accesibile și durabile

Locuințele accesibile și durabile reprezintă o provocare evidențiată în ultimii ani pe fondul creșterii semnificative a prețurilor și chiriilor. Din această cauză, grupurile dezavantajate și familiile cu venituri mici și medii sunt afectate în mod special și se confruntă cu dificultăți sporite în accesarea unei locuințe, precum și cu un risc crescând de a rămâne fără adăpost.

Finanțarea în cadrul acestui domeniu prin Acțiunea 1 are ca scop extinderea acțiunilor în relație cu reducerea emisiilor de carbon, fiind vizate măsuri de eficiență energetică la nivelul clădirilor rezidențiale multifamiliale, inclusiv a celor situate în zone marginalizate, răspunzând astfel nevoilor comunităților din cele șase județe beneficiare ale FTJ în ceea ce privește asigurarea accesului nediscriminatoriu la condiții decente de locuire. Este posibilă și utilizarea surselor regenerabile de energie, contribuind astfel la creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale multifamiliale și reducerea dependenței de combustibili fosili.

Acțiunea se adresează UAT-urilor din mediul rural și urban din județele beneficiare ale FTJ, inclusiv din zonele marginalizate, adică zone cu populație aflată în risc de sărăcie și excluziune socială, astfel încât prin Strategiile de Dezvoltare Locală sau Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană dedicate acestor zone, să se implementeze măsuri care să diminueze acțiunea factorilor ce generează sărăcie și excluziune socială.

În cadrul Acțiunii 2, procesul de dezinstituționalizare este adresat prin finanțări menite să sprijine achiziționarea și renovarea, inclusiv accesibilizarea și dotarea locuințelor sociale/locuințelor cu caracter social individuale, pentru persoanele cu dizabilități care părăsesc sistemul instituționalizat și sunt ajutate să trăiască independent. Beneficiarii acțiunii se vor stabili la nivel de ghid al solicitantului.

6. PARTENERIAT

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (h) din RDC

În acord cu prevederile art. 8 din CPR, RO și-a îndeplinit obligația de a organiza și implementa principiul parteneriatului cu implicarea partenerilor relevanți, în conformitate cu Regulamentul delegat (UE) nr. 240/2014 al CE privind Codul european de conduită referitor la parteneriat, în cadrul FESI.

Astfel, pentru creșterea implicării partenerilor în derularea activității structurilor partenariale și pentru derularea unor procese de consultare eficiente și participativă, pe baza Regulamentului nr.240/2014, a fost elaborat Codul Național de Conduită privind Parteneriatul pentru Fondurile

Europene aferente Politicii de Coeziune

(<http://mfe.gov.ro/wpcontent/uploads/2020/07/6588501da9e75a7d8003d010af3b03fd.pdf>).

Odată cu stabilirea arhitecturii documentelor de programare și a cadrului instituțional de gestionare a fondurilor europene aferente Politicii de Coeziune 2021-2027, începând cu luna martie 2020, sa trecut la etapa de constituire a cadrului partenerial la nivelul fiecărui PO și a Comitetului pentru Coordonarea și Managementul Acordului de Parteneriat (CCMAP).

Astfel, în perioada 20.05.2020 – 05.06.2020, MIPE a derulat Apelul Național pentru exprimarea interesului privind participarea în cadrul procesului de consultare partenerială pentru elaborarea documentelor programatice pentru perioada 2021-2027 (<http://mfe.gov.ro/minister/periode-deprogramare/perioada-2021-2027/>).

Procesul de selecție a partenerilor s-a finalizat pe data de 20.07.2020, când MIPE a afișat listele finale cu organizațiile/entitățile selectate în cadrul structurilor partenariale pentru elaborarea PO și a Acordului de Parteneriat 2021-2027.

În data de 31.07.2020, MIPE a publicat în consultare publică, pe site-ul instituției, prima variantă a propunerilor de documente de programare specifice perioadei 2021-2027, respectiv Acordul de Parteneriat și PO, inclusiv Tranziția Justă. În vederea transmiterii de comentarii, observații sau propuneri pe marginea acestora la o adresa de e-mail dedicată parteneriat.programare@mfe.gov.ro. De asemenea, în vederea facilitării comunicării, au fost creată adresa de e-mail potj@mfe.gov.ro.

De asemenea, în perioada 18-27.08.2020 s-au derulat consultări publice pe prima versiune a documentelor de programare la nivelul tuturor structurilor partenariale constituite pentru PO și AP, la care au participat 945 de reprezentanți ai instituțiilor publice, ai societății civile, mediului academic și economic.

Elaborarea PTJ 2021-2027 a fost coordonată de MIPE, cu respectarea și aplicarea principiului parteneriatului, și a presupus o cooperare strânsă cu autoritățile publice responsabile de politicile domeniilor finanțate prin program, precum și cu principalele tipuri de beneficiari și alți reprezentanți ai societății civile, mediului academic și socio-economic implicați sau vizați de acțiunile finanțabile prin PTJ.

În structura partenerială pentru Tranziția Justă au fost selectate 29 de entități din care 21 sunt organizații neguvernamentale. Dintre acestea, enumerăm organizații de mediu precum **Asociația WWF Programul Dunăre Carpați România**, **Institutul pentru Cercetări în Economie Circulară și Mediu Ernest Lupan**, organizații sociale precum **Asociația Bankwatch România**, **Organizația Persoanelor cu Handicap din România – ONPHR**, dar și organizațiile sindicale **Confederația Patronală Concordia** și **Blocul Național Sindical-BNS**. La acestea, s-au adăugat și alte organizații care au trimis contribuții în consultările publice precum **Greenpeace România**, **Confederația Națională Sindicală Cartel Alfa - Filiala Gorj**, **Federația Națională Mine Energie** sau **Federația Națională a Sindicatelor din Electricitate Univers**.

Principalele propuneri și observații formulate în cadrul consultărilor au vizat necesitatea combaterii sărăciei energetice prin susținerea prosumator-ilor și comunităților de energie, în special în Gorj și Hunedoara (**Greenpeace**), necesitatea ca acțiunile programului să ia în considerare dificultățile întâmpinate de femei în procesul de tranziție justă, egalitatea de șanse și incluziunea socială (**Asociația Bankwatch România**), dar și necesitatea susținerii întreprinderilor sociale prin alocări distincte la nivelul ghidurilor solicitantului (**Fundatia pentru Dezvoltarea Economiei Sociale**). Toate aceste propuneri au fost integrate în program și contribuie la dimensiunea socială deosebit de pronunțată a programului și recunoscută ca atare în timpul consultărilor.

La nivelul celor șase teritorii, au fost implicați reprezentanți ai autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forță de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național menționăm reprezentanți ai **Ministerului Energiei**, **Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor**, **Ministerului Economiei**, **Ministerului Antreprenoriatului și Turismului**, **Ministerului Muncii și Solidarității Sociale**, **Ministerului Educației și Academiei Române**.

În continuare, **respectarea principiului parteneriatului va continua și în etapa de implementare:**

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriilor va fi asigurată prin activitatea **Grupurilor județene pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică**. Înființarea și

funcționarea acestor structuri partenieriale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socioeconomiци și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (**Agenția Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu**), forța de muncă și protecția socială (**Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale**), educație și sănătate publică.

Consiliile Județene vor derula proceduri transparente și nediscriminatorii de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale, etc.

Grupurile vor asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economiци și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupurile vor coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și a celor complementare FTJ și vor monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție, în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurilor de atenuare a impactului și a calendarului acesteia.

Grupurile vor asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare, cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și vor putea propune modificări ale planurilor teritoriale / programului în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Procesul de implementare, monitorizare și evaluare

În procesul de monitorizare, un rol esențial îl va avea Comitetul de Monitorizare (CM), iar în cel de evaluare, Comitetul de Coordonare a Evaluării (CCE), care include responsabilii de politicile în domeniu, autoritățile implicate în gestionarea programului, precum și partenerii economico sociali. Referitor la monitorizare, în cadrul lucrărilor CM PTJ se va acorda o atenție deosebită monitorizării implementării acțiunilor și identificării de măsuri adecvate pentru îndepărtarea blocajelor care pot apărea.

Se va urmări, îndeosebi, implicarea partenerilor în dezbateri privind calendarul apelurilor de finanțare, criteriile de selecție, precum și stabilirea priorității acțiunilor de implementare a măsurilor de consolidare a capacității administrative.

7. COMUNICARE ȘI VIZIBILITATE

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (j) din RDC

Vizibilitatea Politicii de Coeziune rămâne o prioritate majoră, principalul obiectiv fiind informarea imediată, corectă și transparentă a factorilor relevanți cu privire la finanțarea nerambursabilă și la impactul pozitiv al investițiilor.

Cf. art. 46 RDC , activitățile de comunicare vor fi coordonate la nivel național în baza unui document strategic, care va urmări acțiuni unitare, coerente și predictibile.

Cf. art. 46 (b), un portal unic pentru fondurile europene va oferi acces la toate PO din RO, incluzând obiective, activități, oportunitățile de finanțare și rezultate. Portalul va reflecta prevederile art. 49. PTJ va dispune de o secțiune dedicată, disponibilă în cel mult 6 luni de la aprobarea programului.

Cf. art. 48 RDC, a fost desemnat un responsabil pentru comunicarea PTJ. Acesta va face parte din rețeaua națională a responsabililor cu comunicarea și va reprezenta PTJ în cadrul rețelei INFORM EU.

Obiective de comunicare:

1. Creșterea notorietății Prioritatilor de tranziție justă (PTJ) pentru finanțarea în domeniile vizate și asigurarea vizibilității operațiunilor;
2. Informarea categoriilor de public țintă cu privire la apeluri, lansări de proiecte, stadiul implementării PTJ;
3. Explicarea regulilor și a mecanismului de acordare a finanțărilor.

Grupuri țintă:

1. Potențiali beneficiari și beneficiari;
2. Multiplicatori de informație;
3. Parteneri locali, regionali, naționali, europeni;
4. Publicul larg.

Canale de comunicare:

1. Portalul unic prevăzut (www.fonduri-ue.ro) și site-ul instituțional mfe.gov.ro, în cadrul cărora va exista câte o secțiune dedicată programului, acestea reprezentând canalele principale de

informare pentru (potențialii) beneficiari și cetățeni, fiind actualizate permanent. Calendarul apelurilor de proiecte și lista proiectelor contractate vor fi publicate în format deschis și prelucrabil automat, conform prevederilor Directivei (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului, astfel încât să poată fi permisă sortarea, căutarea, extragerea, compararea și reutilizarea datelor. De asemenea, pagina web și documentele furnizate vor fi accesibile persoanelor cu dizabilități (documente în versiunea „ușor de citit”, materiale audio-video cu descrieri în limbajul semnelor, cu subtitrări etc.);

2. Media tradițională - conferințe și comunicate de presă, infotrip-uri/vizite la proiecte de succes;
3. Rețele sociale care vor funcționa ca (re)sursă esențială de comunicare prin utilizarea unui conținut bazat pe instrumente vizuale;
4. Structura de comunicare a MIPE, prin biroul de presă și helpdesk; Materiale de informare/promovare, digitale și tipărite, video și audio;
5. Campanii de promovare locale/naționale, evenimente și seminarii, sesiuni de instruire pentru a asigura vizibilitatea PTJ în rândul publicului specializat și larg.

Partenerii de comunicare (reprezentanța CE și biroul de legătură al PE, centrele de informare Europe Direct, Rețeaua națională a responsabililor cu comunicarea, alte rețele locale de comunicare).

Pentru operațiunile de importanță strategică, se are în vedere cooperarea strânsă cu beneficiarii, astfel încât să fie asigurată vizibilitatea proiectelor, care să implice și evenimente de lansare, cu invitarea reprezentanților nivelului local, național și european.

Bugetul planificat în scopuri de comunicare și vizibilitate până în anul 2029 este de 0,4% din bugetul total programului. Bugetul va fi alocat anual prin planul/planurile de comunicare în funcție de etapele programului și a nevoii pentru activități de comunicare.

Indicatori de realizare și de rezultat, conform recomandărilor Comisiei Europene, vor fi detaliați în Planul de comunicare aferent programului, realizat în baza documentului strategic cu caracter orientativ de la nivel național. Planul de Comunicare astfel rezultat va fi aprobat de Comitetul de Monitorizare a programului și va include inclusiv o dimensiune locală de comunicare.

Principalii indicatori sunt: numărul de vizite și vizitatori unici pe pagina web a programului, numărul de urmăritori/de postări pe rețele sociale, numărul de difuzări ale materialelor video/audio, numărul de participanți la evenimentele organizate (fizici și online), gradul de notorietate al programului și al procesului de tranziție la neutralitatea climatică.

Acțiunile de comunicare vor fi monitorizate și evaluate în mod regulat, intern, folosind date statistice ale paginii web și ale canalelor de social media, chestionare, sondaje, și extern, prin studii de notorietate.

Activitățile de comunicare ale PTJ se vor implementa prin contribuția responsabilului cu comunicarea, inclusiv pentru elaborarea planului de comunicare, în corelare cu documentele strategice propuse de MIPE și în colaborare cu structura de comunicare a MIPE și coordonatorul național.

Pentru vizibilitatea operațiunilor, după caz: menținerea unei legături strânse și organizarea de acțiuni de comunicare comune cu beneficiarii; includerea unor componente în campaniile de promovare ale PTJ.

Bugetul previzionat pentru comunicarea dedicată PTJ este de 2 mil. euro, alocare din P7. De asemenea, pentru susținerea activităților de comunicare orizontală, în cadrul P.2 din POAT este prevăzut un buget de aprox. 6 mil. euro.

APENDICELE 3: LISTA OPERAȚIUNILOR DE IMPORTANȚĂ STRATEGICĂ PLANIFICATE ÎNSOȚITĂ DE UN CALENDAR

Referință: articolul 22 alineatul (3) din RDC

Operațiunile de importanță strategică sunt:

Sprijinirea tranziției forței de muncă în jud. Gorj

Operațiunea, finanțată în Prioritatea 1, vizează reconversia profesională a lucrătorilor din exploatarea miniere și din grupurile energetice (43 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2023 – 2026 : implementare

Ecologizarea și valorificarea socio-culturală a unor exploatarea miniere din Valea Jiului (30 mil. euro)

Operațiunea finanțată în cadrul Priorității 2 vizează reducerea poluării, creșterea atractivității zonei și generarea de locuri de muncă durabile.

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2025 – 2029 : implementare

Sprijinirea antreprenoriatului durabil, înființarea de noi întreprinderi și dezvoltarea / diversificarea activităților IMM-urilor existente (233 mil. euro)

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 3, contribuie, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului.

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2024 – 2029 : implementare

Investiție de reducere substanțială a emisiilor producției de oțel

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 4, vizează tranziția la producția de oțel verde la nivelul Combinatului Siderurgic Liberty Galați. Investiția va proteja 5300 de locuri de muncă din siderurgie (70 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2024 – 2027 : implementare

Sprijinirea investițiilor în tehnologiile energetice curate

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 5, vizează investiții în producția de hidrogen și de energie din RES cf. Directivei (UE) 2001/2018, dar și combaterea sărăciei energetice (56 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2024 – 2026 : implementare

Investiție pentru reducerea substanțială a emisiilor ETS aferente producției de fertilizanți chimici

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 6, la Combinatul Azomureș este esențială pentru agricultura României. Investiția avută în vedere pentru FTJ este integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac (21 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2026 – 2028 : implementare